

MSGSÜ ve İş Bankası İşbirliğiyle Türkiye'nin İlk Resim Konservasyon ve Restorasyon Laboratuvarı açıldı

► Türkiye'nin resim sanatı alanında sahip olduğu değerli mirası korumak ve gelecek kuşaklara ulaştırmak için Türkiye İş Bankası işbirliğiyle, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi bünyesinde kurulan Türkiye'nin ilk "Bilimsel Sanat Eserleri Konservasyonu ve Restorasyonu Laboratuvarı" hizmete girdi. Söz konusu işbirliği, bir yandan bilimsel bir merkez olarak ülkemizin resim konservasyon ve restorasyon konusundaki laboratuvar ihtiyacına cevap verirken; diğer yandan Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nin açtığı, önümüzdeki yıl ilk öğrencilerini kabul edecek olan Sanat Eserleri Konservasyonu ve Restorasyonu Bölümü'nde, bu alanda eksikliği duyulan eğitime katkı sağlayacaktır.

Türkiye İş Bankası Sanat Eserleri Konservasyonu ve Restorasyonu

Türkiye'nin ilk Bilimsel Sanat Eserleri Konservasyonu ve Restorasyonu Laboratuvarı, Türkiye İş Bankası'nın sponsorluğunda Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Bomonti Yerleşkesi'nde hizmete girdi.

Laboratuvarı'nın açılış törenine, Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu, T. İş Bankası Yönetim Kurulu Başkanı Ersin Özince, T. İş Bankası Genel Müdürü Adnan Bali, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr.

Yalcın Karayağız, akademisyenler, sanatseverler ve iş dünyasının önemli isimleri katıldı. Bakan Günay konuşmasında, yakın zamanda çeşitli illerde dokuz restorasyon ve konservasyon bölge laboratuvarının daha kurulacağı haberi verildi.

Cihazlar ve Laboratuvarlar Hakkında Teknik Bilgi

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi ve Türkiye İş Bankası'nın sponsorluğunda, Bomonti Yerleşkesi'nde kurulan merkez; eserin taşıyıcı sisteminde meydana gelen bozulmalara karşı gerekli "yapısal" müdahalelerin gerçekleştirileceği "Yapısal Restorasyon Laboratuvarı", eser yüzeyine yapılacak işlemlerin uygulanacağı "Estetik Restorasyon Laboratuvarı", görsel belgelemelerin yapılacağı "Fotograf Laboratuvarı" ve bozul-

Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay; MSGSÜ Rektörü Yalcın Karayağız, Cam ve Seramik Tasarımı Bölüm Başkanı Süleyman A. Belen ve diğer ilgililerle birlikte laboratuvarında incelemelerde bulundu.

malar ve malzeme içeriklerinin tespiti için gerekli analizlerin yapılacağı “Analiz Laboratuvarı”ndan oluşmaktadır. Bunların yanı sıra, merkezin bünyesinde kimyasal malzeme deposu, eser deposu, kütüphane odası, iki adet ofis, iki adet derslik ve bir adet arşiv odası yer almaktadır.

Kimyasal malzemelerle uygulama yapılacak alanların tamamı ve eser deposunun 7/24 taze hava ile beslenmesi sağlanmakta ve sıcaklık sabit tutulmaktadır. Merkezi havalandırma sistemine ek olarak, sadece kimyasalların kullanılacağı zamanlarda çalıştırılmak ve uygulayıcının güvenliğini sağlamak amacıyla sabit ve portatif havalandırmalar ile çeker ocaklar da mevcut. Nem ölçümü ve kontrolü ise lokal cihazlarla sağlanmaktadır.

Yangın anında dumana duyarlı alıcıları sayesinde devreye giren ve FM 200 gazıyla müdahale eden sistem, tüm alanlarda sürekli olarak aktif durumda bulunmakta; ayrıca, güvenlik alarm sistemi dışında, eser deposunda ve eserler üzerinde çalışma yapılacak tüm alanlarda giriş ve çıkışlar parmak izi kontrolüyle sağlanmaktadır.

Eserlerin Laboratuvara Geliş Süreci

Eserlerin laboratuvara geliş süreci, eser sahibi kurum ve kişiyle yapı-

lacak olan protokol ile başlamakta ve sigortası yapılmamış eserler laboratuvara kabul edilmemektedir. Ayrıca kabul edilen eserlerin laboratuvara giriş ve çıkış tarihleri, güvenlik nedeniyle üçüncü kişi ya da kurumlarla paylaşılmamaktadır. Eserler laboratuvara geldiğinde ve uygulama bitiminde geri alınırken teslim tutanakları karşılıklı olarak imzalanmakta ve eserin laboratuvara girişinde iki adet teslim tutanağı hazırlanmaktadır. Eserlerin sayısını ve içeriğini bildiren ilk tutanak, eserler laboratuvara geldiği anda paketler açılmadan önce imzalanmakta; paketler depoya yerleştirildikten sonra, kapı mühürlenmekte ve eserler depoda ortam şartlarına uyum sağlayınca-ya kadar -uzmanların öngördüğü süre boyunca- bekletilmektedir.

Söz konusu sürenin bitiminde her iki kurumun yetkilileriyle birlikte depo ve içerisindeki paketler açılıp eserlerin fotoğrafla ilk durumları belgelenerek ikinci teslim tutanağı imzalanmaktadır.

Yapılan uygulamaların her aşaması belgelenerek standart formlar doldurulmaktadır. Söz konusu formlar iki kopya halinde matbu olarak arşivlenmekte ve tüm arşiv belgeleri, yazılımı laboratuvar için özel olarak hazırlanmış bir arşivleme programı ile dijital ortamda saklanmaktadır.

Eserlerin Taşınması

Eserlerin taşınma süreciyle ilgili ayrıntılar, yapılan anlaşma ile belirlenmektedir. Eserleri teslim eden kurumun talebi doğrultusunda, laboratuvar ekibi, taşıma ve

paketleme konusunda önerilerde bulunabileceği gibi, bu uygulamayı yapacak olan karşı tarafın personeline konu ile ilgili eğitim verme hizmetini de sunmaktadır.

Teşhis Aşamalarında Kullanılan Alet ve Teknikler

Laboratuvarda, eserlerin yapısının ve mevcut durumunun araştırılması sırasında, kullanılan görsel tekniklerin tamamı uygulanabilmektedir. Görsel belgelemeyle ilgili ekipman; görünür ışık, eğimli ışık, morötesi ışık, kızılötesi ışık ve yakın kızılötesi ışık (NIR) ile de çalışmaya elverişli. Bunun dışında X-Ray cihazı, video mikroskop ve spektrofotometre gibi cihazlar da kullanılmaktadır.

Ayrıca, eserin yapım tekniğini araştırmada kullanılan kesit analizleri, optik mikroskop altında gerçekleştirilmekte olup optik mikroskop dışında bir adet portatif, kollu stereo mikroskop ve bir adet biyoloji mikroskobu sayesinde diğer mikroskobik incelemeler de yapılabilmektedir.

Eserin ham madde içeriğiyle ilgili analizler, Fourier Dönüşümlü Kızılötesi Spektrometresi (FTIR), X Işını Kırınımı (XRD) ve X Işını Floresansı (XRF) cihazları ile örnek alınarak yapılmaktadır. Tahribatsız şekilde yapılabilen bu analizler, spot testler ve boyama testleri ile

desteklenmektedir.

Numune hazırlamak için gerekli tüm ekipman, laboratuvarda mevcut durumdadır.

Onarımda Kullanılan Malzeme ve Teknikler

Eserlerin onarımında gerek geleneksel, gerekse çağdaş teknikler için gerekli olan donanım ile doğal ve kimyasal maddeler, laboratuvar bünyesinde bu konuda yetkin uzmanların kontrolünde kullanılmaktadır. Laboratuvarda biri sabit, diğeri portatif olmak üzere iki adet sıcak ve soğuk uygulamayı mümkün kılan vakumlu masa, bir adet vernik kabini ve restorasyonda kullanılan ütüler, manyetik karıştırıcılar, varak ekipmanı, mikro motorlar gibi küçük aletler de bulunmaktadır.

Ayrıca biyolojik aktivasyona maruz kalmış organik eserlere azot gazıyla müdahale edilmesini mümkün kılan dezenfekte cihazı da merkez bünyesinde mevcuttur.

Depolama Koşulları

Güvenliği şifreli alarm sistemiyle sağlanan merkezde bulunan eser deposunda, parmak izi kontrol sistemiyle ek güvenlik önlemleri alınmaktadır. Resimler için özel olarak hazırlanmış kafes biçimli askıları olan dolaplar, ray sistemi sayesinde

münferit olarak açılabilme özelliğine sahiptir. Tüm merkezde olduğu gibi, depo da 7/24 ideal nem ve sıcaklık koşullarında iklimlendirilmektedir.

Verilmesi Düşünülen Eğitim

Prof. Dr. Süleyman Aydan Belen tarafından 2009 yılında kurulan Sanat Eserleri Konservasyonu ve Restorasyonu Bölümü'nde 2013-2014 eğitim-öğretim yılında dört yıllık lisans eğitiminin başlaması öngörülmektedir. Bölümün programı, öncelikli olarak resim ve heykel, daha sonra seramik, kâğıt, metal ve ahşaptan üretilmiş sanat eserlerinin konservasyon - restorasyonunu içeren teorik ve ağırlıklı olarak uygulamalı temel dersleri, ve bu dersler için gerekli altyapıyı sağlamak amacıyla renk bilgisi, sanat tarihi, kimya, fizik, biyoloji, bilgisayar destekli çizim, görsel belgeleme teknikleri ve mesleki yabancı dil gibi destekleyici dersleri kapsamaktadır.

Türkiye İş Bankası'nın temellerini 1940'larda attığı ve bugün Türk resim sanatının birbirinden değerli sanatçılarına ait iki binin üzerinde eseri kapsayan resim koleksiyonu, bakım ve onarımları Sanat Eserleri Konservasyonu ve Restorasyonu Laboratuvarı'nda yapıldıktan sonra çeşitli mekânlarda sergilenecektir.

RESTORASYON KONSERVASYON ÇALIŞMALARI DERGİSİ (2009-)

Üç ayda bir yayınlanan hakemli bilimsel dergi niteliğindeki yayın, koruma ve onarım ile ilgili çeşitli disiplinlerin farklı alanlarda yapmış oldukları araştırma, proje ve uygulama çalışmalarını anlatan makale ve yazıları yayınlayarak, bu alandaki bilimsel süreli yayın eksikliğine cevap vermek üzere hazırlanmaktadır. Dergide İngilizce özetleri ile yer verilen metinler;

- mimari, kentsel, arkeolojik ya da eser bazında korumaya yönelik araştırma, inceleme ve proje çalışmaları,
- koruma ilkeleri, kavramları ve kuramsal gelişimini konu alan yazı ve incelemeler,
- restorasyon ve konservasyon uygulama örnekleri,
- malzeme analizleri, konservasyon önerileri ve teknikleri,
- koruma ile ilgili güncel gelişme, haber ve duyurular ile
- KUDEB bünyesinde gerçekleştirilen çalışmalara dair bilgileri içermektedir.

Yayınlarımızın tamamına
www.ibb.gov.tr/kudeb
adresinden ulaşabilirsiniz.

* Başta dergimizin hakem kurulu üyeleri olmak üzere, bugüne kadar hazırlanmış olan yayınlarda makale, yazı, bildiri metni, röportaj ya da görüş ve önerileriyle desteği bulunan herkese teşekkürlerimizi sunar; katkılarınızın devamını dileriz.